

Σταύρος Μαυρουδέας

Οι προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛΛ έχουν δημιουργήσει μία ευφορία σε πλατεία λαϊκά στρώματα γιατί δεν υπέκυψαν στις ασφυκτικές πιέσεις του ιερατείου της ΕΕ για άνευ όρων αποδοχή της συνέχειας του Μνημονίου και της τρόικας. Όμως οι αριστεροί αλλά και οι εργαζόμενοι που θέλουν να κοιτάζουν πιο μακριά – γιατί οι σημερινοί καιροί τιμωρούν σκληρά την μυωπία – θα πρέπει να σκεφθούν σοβαρά ορισμένα πράγματα.

Πρώτη παρατήρηση. Στην πολιτική σπάνια αυτό που φαίνεται είναι και αυτό που είναι. Ιδιαίτερα σε εκείνους τους τύπους πολιτικής που ο λαός είναι ακόλουθος, χειροκροτητής και όχι ενεργό, συγκροτημένο υποκείμενο. Και εδώ δεν πρέπει να ξεχνιέται ότι ο ΣΥΡΙΖΑ (άσχετα από τις προθέσεις τμημάτων του αλλά και σύμφωνα με τις προθέσεις των ισχυρών κέντρων του) ακολουθεί τους πρώτους τύπους πολιτικής.

Δεύτερη παρατήρηση. Σε προγραμματικό επίπεδο ο ΣΥΡΙΖΑ έχει μία διαρκή δεξιά διολίσθηση, που ξεκίνησε όσο πλησίαζε στην κυβερνητική εξουσία και έχει επιταχυνθεί εξαιρετικά έκτοτε. Ξεκίνησε με το «καμία θυσία για το ευρώ» που πλέον έχει γίνει παραμονή στο ευρώ και στην ΕΕ πάση θυσία. Ακολούθως μετατοπίστηκε στη «διαγραφή του μεγαλύτερου τμήματος του χρέους» με μονομερείς ενέργειες (βλέπε τον αλήστου μνήμης αν και πλήρως ατελέσφορο στην πράξη «λογιστικό έλεγχο») για να οπισθοχωρήσει στη συνέχεια στη συναινετική διαγραφή μέρους του χρέους (μέσω μιας διεθνούς διάσκεψης) και στην απόταξη μετά βδελυγμίας των μονομερών ενεργειών. Εγκατέλειψε και το τελευταίο (πριν αρχίσει καν κάποια τυπική διαπραγμάτευση με την ΕΕ) για να διολισθήσει στην «έξυπνη μηχανική του χρέους», δηλαδή στην επιμήκυνση του με κάποιες πρόσθετες ενδεχομένως ελαφρύνσεις (σύνδεση εξυπηρέτησης χρέους με ρυθμό ανάπτυξης κλπ.). Επιπλέον, έχει εξαφανισθεί πλέον η δήλωση ότι με την ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας με ένα νόμο θα ακυρωθεί άμεσα το Μνημόνιο και όλες οι εφαρμοστικές διατάξεις του. Αντίθετα πλέον συζητείται τι θα κρατηθεί και τι θα καταργηθεί ή τροποποιηθεί. Σε άλλα κρίσιμα επίσης σημεία του προγράμματος του έχει επίσης υποχωρήσει. Χαρακτηριστική περίπτωση το ζήτημα της κρατικοποίησης των (με δημόσιο δανεισμό ξελασπωμένων) τραπεζών. Ακόμη και αυτή η συνεδριακά ψηφισμένη θέση έχει εξαφανισθεί και αντικατασταθεί με τον κυβερνητικό έλεγχο της Εθνικής, την στενότερη εποπτεία των άλλων τραπεζών από το ΤΧΣ και την δημιουργία μιας ειδικής αναπτυξιακής τράπεζας.

Τρίτη παρατήρηση. Αυτή η δεξιά προγραμματική διολίσθηση αποκρυσταλλώθηκε με το «πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης» όπου η κυβερνητική πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ διχοτομήθηκε περίπου σχιζοειδώς στο τμήμα της αντιμετώπισης του μη-βιώσιμου χρέους (που αφέθηκε στην συναινετική διαπραγμάτευση με τους «εταίρους» της ΕΕ) και στο τμήμα της αντιμετώπισης της λεγόμενης ανθρωπιστικής κρίσης (δηλαδή στην αντιμετώπιση άμεσων προβλημάτων των πιο χτυπημένων από την κρίση λαϊκών στρωμάτων). Δεν χρειάζεται δραματικές οικονομικές γνώσεις για να καταλάβει κανείς ότι το δεύτερο τμήμα είναι σαφώς εξαρτημένο από το πρώτο. Οι χρηματοδοτικές ανάγκες του δεύτερου είχαν υποκοστολογηθεί από τον ΣΥΡΙΖΑ και είχαν αντίστοιχα υπερκοστολογηθεί από την συγκυβέρνηση ΝΔ-ΠΑΣΟΚ για λόγους ευνόητους. Το ουσιαστικό σημείο είναι ότι μέσα στα πλαίσια της ΟΝΕ και της ΕΕ δεν μπορείς να κάνεις παρά ελάχιστα πράγματα στο σκέλος της λεγόμενης ανθρωπιστικής κρίσης καθώς οι χρηματοδοτικές σου δυνατότητες εξαρτώνται από το χρέος σου και από τον άμεσο και έμμεσο ασφυκτικό έλεγχο της ΕΕ πάνω

στους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς (η πρόσφατη ιστορία με τον μηχανισμό έκτακτης παροχής ρευστότητας (ELA) και το περιθώριο έκδοσης έντοκων γραμματίων είναι χαρακτηριστική).

Τέταρτη παρατήρηση. Μετά την ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας και πριν αρχίσει καν τυπικά η διαπραγμάτευση με το ευρω-ιερατείο έχουμε το ακόλουθο φαινόμενο. Το μεν ευρω-ιερατείο (αφού εγκατέλειψε προεκλογικά στην τύχη του το ψόφιο άλογο των ΝΔ-ΠΑΣΟΚ) ανεβάζει συνεχώς τον πήχη των απαιτήσεων του (επέκταση του Μνημονίου, αποδοχή της τρόικα, καμία υποχώρηση στις αντιλαϊκές μεταρρυθμίσεις (ακόμη και στα φορολογικά ζητήματα). Αντιθέτως, η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛΛ αφενός ανεβάζει την ρητορική της ότι θα αντισταθεί και δεν θα υποκύψει αλλά αφετέρου κατεβάζει συνεχώς τον δικό της πήχη. Μετά την εγκατάλειψη της διαγραφής του χρέους και την αποδοχή της επιμήκυνσης του (που με ομολογουμένως ελεεινό τρόπο ορισμένοι προσπάθησαν να ταυτίσουν βαφτίζοντας το κρέας ψάρι) πλέον υποχωρεί και στο θέμα των μεταρρυθμίσεων. Η δήλωση Βαρουφάκη περί 67% καλών μεταρρυθμίσεων είναι σαφής αποδοχή του Μνημονίου σαν το έδαφος της διαπραγμάτευσης. Οι μετέπειτα προσπάθειες υπεκφυγής είναι το λιγότερο οικτρές. Ο ίδιος ο Γ.Βαρουφάκης είναι εξαιρετικά καλός οικονομολόγος ώστε να γνωρίζει ότι ένα πρόγραμμα έχει μία λογική και οργανική συνοχή και δεν τεμαχίζεται κατά το δοκούν. Οι «αριστερές» κωλοτούμπες μέσα στο ΣΥΡΙΖΑ (τύπου Λαπαβίτσα με αρχικές δηλώσεις ότι «είναι εκτός γραμμής» και «θα τον ρωτήσω τι εννοούσε» και στη συνέχεια «ότι παρανοήθηκε») μόνο οίκτο προκαλούν.

Οι προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛΛ κινήθηκαν μέσα στο πλαίσιο που περιγράφουν οι παραπάνω παρατηρήσεις.

Από την μία πλευρά, είχαν μία πολύ φορτισμένη ρητορική σχετικά με την ανεξαρτησία της χώρας, την καταστροφή που έχει επιφέρει το Μνημόνιο και το νενεκισμό της συγκυβέρνησης ΝΔ-ΠΑΣΟΚ. Ήταν εξίσου έντονη στην διακήρυξη ότι δεν θα γίνει αποδεκτή μία παράταση του Μνημονίου (παρόλο ότι προεκλογικά μερικές μάλλον μη-σώφρονες φωνές μέσα στο ΣΥΡΙΖΑ είχαν βγει να το προτείνουν) και αντίθετα επιδιώκεται μία συμφωνία-γέφυρα μέχρι την τελική διαπραγμάτευση και συμφωνία. Τέλος ήταν σαφείς ότι δεν πρόκειται να γίνει συζήτηση με την τρόικα (δηλαδή την συγκεκριμένη άτυπη υπηρεσιακή δομή ΕΕ-ΕΚΤ-ΔΝΤ με τον προσβλητικό τρόπο λειτουργίας της) αλλά με τους θεσμούς που την απαρτίζουν. Στην πράξη οι συζητήσεις όχι μόνο με την ΕΕ και την ΕΚΤ αλλά και με το ΔΝΤ έχουν ανοίξει για τα καλά. Κατακλείδα αυτής της ρητορικής ήταν το θέμα των γερμανικών πολεμικών δανείων και αποζημιώσεων.

Από την άλλη πλευρά, όμως, με τις προγραμματικές δηλώσεις ακόμη και αυτό **το «πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης» διχοτομήθηκε περαιτέρω**. Το πρώτο τμήμα του που αφορά το χρέος είναι ακόμη πιο αδύναμο καθώς ξεχνιόνται οι αναφορές σε διαγραφή χρέους, ρήτρες ανάπτυξης, μορατόριουμ πληρωμών κλπ. και εμπεριέχεται μόνο μία φευγαλέα και θολή αναφορά σε «απομείωση» χρέους μαζί με διαβεβαιώσεις για «αποπληρωμή» του και ότι «η Ελλάδα θέλει να εξυπηρετήσει το χρέος της». Ταυτόχρονα αναλώνεται σε δηλώσεις του τύπου «δεν πρόκειται να διαταραχθούν οι ισορροπίες της Ευρώπης», «ευρωπαϊκή αλληλεγγύη» κλπ. Ιδιαίτερη μνεία χρήζει η ρητή αποδοχή «των δημοσιονομικών στόχων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης» που στρουθοκαμηλικά αποστοιχίζεται από την λιτότητα. Δεν χρειάζονται επίσης ιδιαίτερες οικονομικές γνώσεις για να γνωρίζει κανείς ότι το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης βασίζεται σε στη λογική της λιτότητας.

Το δεύτερο τμήμα του «προγράμματος της Θεσσαλονίκης» (που αφορά την λεγόμενη ανθρωπιστική κρίση) είναι που διχοτομείται πλέον σε ένα τμήμα που θα υλοποιηθεί άμεσα και ένα δεύτερο που πάει για το μέλλον. Ουσιαστικά κρατιούνται όσα μέτρα έχουν μικρό σχετικά δημοσιονομικό κόστος και αναβάλλονται τα ακριβότερα. Συγκεκριμένα, από τους τέσσερις βασικούς πυλώνες του «προγράμματος της Θεσσαλονίκης» (αντιμετώπιση ανθρωπιστικής κρίσης, επανεκκίνηση οικονομίας, μείωση ανεργίας (με 200.000 - 300.000 θέσεις εργασίας) και θεσμικές αλλαγές) ο τρίτος πηγαίνει στις καλές. Για τους άλλους τρεις εξαγγέλλονται κάποια άμεσα μέτρα. Τα βασικότερα οικονομικά μέτρα είναι:

□ Παροχή δωρεάν σίτισης, ρεύματος, στέγης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στα τμήματα του πληθυσμού που δεν καλύπτουν τις ανάγκες τους. Δεν διευκρινίζεται ποια είναι τα σχετικά κριτήρια και πόσους αφορούν.

□ Επαναπρόσληψη των αντισυνταγματικά απολυμένων από τον δημόσιο τομέα, των καθαριστριών του Υπουργείου Οικονομικών, των σχολικών φυλάκων και των διοικητικών υπαλλήλων των ΑΕΙ. Δεν λέγεται τίποτα για μεγάλα τμήματα απολυμένων ιδιαίτερα στην εκπαίδευση.

□ Περιορισμός της σπατάλης στο δημόσιο με περικοπές σε μία σειρά όντως εξωφρενικά προνόμια της ανώτερης κρατικής γραφειοκρατίας.

□ Φορολογικές και ποινικές ρυθμίσεις (ληξιπρόθεσμες ασφαλιστικές εισφορές, χρέη στο δημόσιο) με έμφαση στη φοροδιαφυγή και την φοροαποφυγή (τριγωνικές τιμολογήσεις κλπ.). Ιδιαίτερης σημασίας είναι η κατάργηση του ΕΝΦΙΑ και η αντικατάσταση με φόρο μεγάλης ακίνητης περιουσίας. Αφορολόγητο στα 12.000 ευρώ. Δημιουργία ενδιάμεσου φορέα για τα «κόκκινα δάνεια». Νομοθέτηση προοδευτικού φορολογικού συστήματος (που τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του εκκρεμούν).

□ Σχετικά με τις συντάξεις εξαγγέλθηκαν: καμία αύξηση ορίων ηλικίας, καμία μείωση επικουρικών συντάξεων,. 13η σύνταξη στο τέλος του 2015 για συντάξεις κάτω από 700 ευρώ και δημιουργία ειδικού ταμείου (με έσοδα από την αξιοποίηση του δημόσιου πλούτου) για στήριξη των ασφαλιστικών ταμείων.

□ Ασάφεια σχετικά με τον τραπεζικό τομέα. Θα τροποποιηθεί ο νόμος για το ΤΧΣ για να ενισχυθεί η εποπτεία του δημοσίου πάνω στις συστημικές τράπεζες αλλά λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα των μετόχων. Θα ιδρυθεί αναπτυξιακή τράπεζα.

□ Επαναφορά των συλλογικών συμβάσεων και της διαιτησίας. Καταργείται η μισθολογική διάκριση για τους νέους κάτω των 25 ετών.

Η πιο χτυπητή υπαναχώρηση από το ανθρωπιστικό τμήμα του προγράμματος είναι η μετάθεση της αύξησης του κατώτατου μισθού στα 751 ευρώ από άμεσα σε σταδιακά μέχρι το 2016 και μάλιστα σε διάλογο με τους εργοδότες (πράγμα που ήδη διαρρέεται ότι θα καλυφθεί με φοροαπαλλαγές κλπ.). Επίσης στο θεσμικό επίπεδο η κατάργηση του ΤΑΙΠΕΔ και του ΤΧΣ πάει περίπατο και απλά ανακαλείται η ποινική ασυλία τους και αλλάζει ο τρόπος τραπεζικής εποπτείας του δεύτερου.

Η υπαναχώρηση σχετικά με το ΤΑΙΠΕΔ συνδέεται με την ήδη εμφανή οπισθοχώρηση στο θέμα των ιδιωτικοποιήσεων. Οι προγραμματικές δηλώσεις δεσμεύονται ότι δεν θα ιδιωτικοποιηθούν δίκτυα, ορυκτός πλούτος και υποδομές. Δεν λένε λέξη για αναστροφή των ήδη πραγματοποιημένων ιδιωτικοποιήσεων. Και κλείνουν διακριτικά το μάτι σε πιο ευέλικτες μορφές ιδιωτικής παρέμβασης «για αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας... στο βαθμό που υπάρχουν εγγυήσεις σεβασμού της εργατικής και περιβαλλοντικής νομοθεσίας, καθώς και επιχειρησιακό πλάνο που αποδεικνύει ότι αυτή θα λειτουργεί υπέρ και όχι εναντίον του δημοσίου συμφέροντος».

Τι συμπεράσματα μπορεί να εξαχθούν από όλο αυτό το σκηνικό;

Στη διαπραγμάτευση με την ΕΕ το ευρω-ιερατείο έχει όλα τα βασικά οικονομικά εργαλεία πίεσης ενώ η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛΛ προσέρχεται με μόνη την λαϊκή απόρριψη του Μνημονίου. Όμως η αντιπαράθεση αυτή δεσμεύεται να γίνει μέσα στα αποπνικτικά πλαίσια και διαδικασίες της ΕΕ. Είναι σαν να θέλεις να κερδίσεις τον Μινώταυρο μέσα στο Λαβύρινθο του και να ελπίζεις στην εμφάνιση μιας (υπερατλαντικής;) Αριάδνης που έχει τους δικούς της σκοπούς και επιλογές. Γι' αυτό ο ΣΥΡΙΖΑ κατεβάζει συνεχώς τον πήχη των θέσεων του και το ευρω-ιερατείο τον ανεβάζει συνεχώς. Η λαϊκή ετυμηγορία δεν είναι ένα πράγμα σοβαρό για τέτοια κέντρα. Αρκεί να θυμηθεί κανείς την ταπεινωτική επανάληψη του ιρλανδικού δημοψηφίσματος για να ανατραπεί η αρχική απόρριψη της Συνθήκης της Λισσαβόνας.

Υπό αυτές τις συνθήκες όποια συμφωνία και να επιτευχθεί μέσα στα πλαίσια της ευρω-φυλακής των λαών θα είναι ετεροβαρής. Θα διατηρεί την βασική δομή και λογική του Μνημονίου και θα τροποποιεί δευτερεύουσες πλευρές του. Μπορεί να δίνει κάποια απάλυνση αλλά όχι ακύρωση ή αντιστροφή της λιτότητας. Μπορεί να ελαφραίνει την τρέχουσα εξυπηρέτηση του χρέους αλλά θα κρατά πάντα την δαμόκλεια σπάθη του πάνω από την χώρα. Ιδιαίτερα, δεν θα αφήνει κανένα περιθώριο για να πάψει η Ελλάδα να αποτελεί ένα χαμηλής σημασίας ακροτελεύτιο εξάρτημα δυτικο-ευρωπαϊκών πολυεθνικών οικονομικών αλυσίδων και να εφαρμοσθεί μία άλλη πολιτική προς όφελος του λαού και της χώρας.

Οι προβληματισμένοι αριστεροί και εργαζόμενοι πρέπει να σκεφθούν αν ένας τέτοιος ανισοβαρής συμβιβασμός (είτε με κάποια φύλλα συκής είτε, στη χειρότερη των περιπτώσεων, ταπεινωτικός) αξίζει τον κόπο. Κανείς δεν μπορεί να υποτιμά ακόμη και μικρές ανάσες για τους εργαζόμενους* ιδιαίτερα στη σημερινή δίσεκτη συγκυρία. Κανείς όμως δεν πρέπει να υπερτιμά τέτοιες ανάσες ούτε να αγνοεί τα πολλαπλάσια μακροπρόθεσμα κόστη που μπορεί να τις συνοδεύουν. Για παράδειγμα, η όποια απάλυνση της λιτότητας υπάρξει θα είναι σε συνάρτηση με την επιμήκυνση του χρέους (δηλαδή θα πληρώνεται μακροπρόθεσμα). Αυτό σημαίνει ότι ίσως να σου κάνουν λίγο πιο ευρύχωρο το κελί της φυλακής σου αλλά πρόκειται να παραμείνεις εσαεί έγκλειστος. Και πάντα θα υπάρχουν οι εποπτικοί μηχανισμοί (σύμφωνα σταθερότητας, δημοσιονομικά σύμφωνα κλπ.) που θα καθορίζουν την ενδιαίτηση σου αυξομειώνοντας την πίεση επάνω σου. Μία μικρή ανάσα σήμερα εύκολα μπορεί να ξαναγίνει μεγάλος πόνος αύριο.

Αν κάτι φαίνεται πιο ξεκάθαρα παρά ποτέ από όλη αυτή την διελκυστίδα είναι ότι δεν μπορεί να υπάρξει μία φιλολαϊκή διέξοδος μέσα στο «λάκκο των λεόντων» της ΕΕ. Ενδόμυχα αυτό γίνεται ολοένα και πιο ξεκάθαρο στις πλατειές λαϊκές μάζες - όπως δείχνει η εκτίναξη των ποσοστών αντίθεσης στην ΕΕ ακόμη και σε επίσημες δημοσκοπήσεις - ακόμη και όταν η ουσιαστική συνειδητοποίηση του τρομάζει. Σωστά ειπώθηκε ότι «όλα βοούν αποδέσμευση». Μόνο η απεμπλοκή από την ευρω-φυλακή μπορεί να επιτρέψει την φιλολαϊκή διέξοδο από την κρίση. Αυτό όμως απαιτεί να ξεπεραστούν οι ψευδαισθήσεις για «προοδευτική συμφωνία» μέσα στην ΕΕ.

stavrosmavroudeas.wordpress.com